

REPORTATGE

La unió fa la viabilitat

Un nou cooperativisme arrela a les Terres de l'Ebre com a alternativa a la crisi i, fins i tot, com a fórmula per vèncer-la. En l'últim any, encara s'ha constituït al territori una desena de cooperatives de treball associat i han agafat projecció experiències innovadores en àmbits com el de l'enginyeria industrial

TERRES DE L'EBRE *Oscar Meseguer*

Una cooperativa és una empresa amb valors, moderna, amb projecció de futur i basada en les persones. En una cooperativa, els socis i sòcies estableixen relacions d'igual a igual entre ells i participen de la propietat, la gestió i els resultats en funció de l'activitat aportada. La definició no és neutral. L'exhibeix la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya. El cas és, però, que les xifres diuen que les empreses de treballadors associats s'han revelat com a alternativa consistent en temps de crisi. A les Terres de l'Ebre, han proliferat des de l'esclat de la crisi i encara en l'últim any se n'ha constituït una desena. Hi operaven fa dos mesos, segons dades de la Generalitat, un total de 219, que se sumen a les agràries (48), les de consumidors o usuaris (4), les d'ensenyament (1), ser-

LA DADA

219

cooperatives de treball associat operen a l'Ebre

veïns (7), les mixtes (3) o les de segon grau (3).

Generen menys aturats perquè responen amb flexibilitat salarial a la recessió. No tenen grans facturacions, però s'adapten millor al mercat. "Si un mes no tenim prou ingressos, doncs no cobrem, i si un altre podem cobrar més, ho fem", explica Oscar Vaqué, de Móra d'Ebre, soci impulsor d'una de les últimes experiències cooperatives a l'Ebre: Alumínis Joma SCCL. "A més a més d'estar fixades al territori, tenen més aguant", posa en valor el cap de l'àrea d'Ocupació dels Serveis Territorials d'Empresa a les Terres de l'Ebre, Josep M. Abella, que explica que, al territori, se'n van començar a crear la dècada dels 90 en el sector de la construcció, sobretot buscant els beneficis fiscals que encara avui tenen respecte a les societats mercantils, però que, els darrers anys, sectors com el de la restauració, les botigues de roba, les empreses de càtering o les assessories han anat ampliant el ventall del cooperativisme de treball associat al territori. "Són una alter-

Una cooperativa d'enginyers amb vocació social

Una de les cooperatives amb més projecció i més plus d'innovació del territori és Cresol Solucions Energètiques Locals SCCL; una empresa de consultoria, especialitzada en tecnologies sostenibles, que afegeix al seu funcionament social com a cooperativa la sensibilitat social que s'infereix del seu objectiu empresarial: l'estalvi i l'eficiència energètica "com a punts clau per canviar l'actual model energètic i fer que siga cada vegada més sostenible", tal com va exposar durant la presentació de la iniciativa, al Viver d'Empreses de Tortosa, un dels seus socis fundadors, l'enginyer Jaume Castellà. Constituïda a través d'un contracte entre autònoms –una de les fórmules que més es fa servir en aquests casos–, Cresol és fruit de la unió de quatre socis que, a més a més, es dona la circumstància que, segons explica Castellà, es van conèixer perquè tots quatre eren consumidors d'una cooperativa de productes ecològics. És a dir, són cooperativistes militants. Els altres tres, tots enginyers industrials, són Enric Sebastià, Josep Fumadó i Marc Poy.

L'activitat de la cooperativa abarca quatre àrees: la consultoria i assessoria energètica (auditoris, estudis energètics, gestió integral d'equipaments municipals o instal·lacions industrials, hotels, depuradores, etcètera) els ha convertit en clients habituals d'ajuntaments com els de Tortosa, Ascó o Ulldecona, així com del Consorci de Serveis Agroambientals del Baix Ebre i Montsià (Code). Després hi ha l'àrea d'enginyeria (projectes de disseny i execució d'instal·lacions d'energia renovable, certificacions, llicències ambientals, estudis de biohabitabilitat); la gestió d'instal·lacions energètiques de règim especial (solar tèrmica i

fotovoltaica, eòlica, biomassa o geotèrmia) i la formació (cursos, jornades, conferències o tallers).

Cresol va nàixer, inicialment, com a societat civil privada (SCP) entre dos tècnics el 2008, i no va ser fins al 2011, després de la incorporació dels altres dos, que es va constituir en cooperativa a partir de l'assessorament rebut a través d'un pla de desenvolupament local de la Diputació de Tarragona. Ara acaba d'entrar a formar part del consell rector del potent grup empresarial cooperatiu UNI.CO, que, segons assegura el seu gerent, Blai Garcia, s'ha convertit en "el primer grup tecnològic cooperatiu català", amb 160 engin-

yers i tècnics qualificats treballant per a una dotzena d'empreses cooperatives que estan picant a la porta de projectes que surten a licitació a diferents països europeus, a Sudamèrica, els Emirats Àrabs o l'Índia, sobretot a través de l'especialitat del grup català en il·luminació eficient i energia solar. "Amb UNI.CO, se'ns han obert portes per treballar a l'exterior", corrobora Castellà. El fenomen, més enllà de la fórmula jurídica cooperativa, posa de manifest que "l'aliança pot ser una de les claus del futur de les PiME d'aquest país", tal com va assenyalar el director general d'Economia Social, Cooperativisme i Treball Autònom de la Generalitat, Xavier López.

DESTACAT

Alumínis Joma SCCL, l'últim exemple, a Móra d'Ebre

■ Els mateixos treballadors són, de vegades, els que es neguen a resignar-se i a contemplar com l'esforç amb què han aixecat un negoci es queda en un no-res per una mala gestió o per una situació conjuntural de mercat de què no se senten responsables. Capitalitzar l'atur i fundar una cooperativa és una bona alternativa per garantir un sou. Tallers Julio Roc SL de Móra d'Ebre era una empresa d'alumínis, amb una activitat molt vinculada a la construcció, que va arribar a tindre una cinquantena de treballadors durant l'època del boom del totxo, però que ja havia anat reduint la plantilla fins a la meitat quan, l'estiu de l'any passat, la direcció de l'empresa va decidir tancar. "Vaig deixar passar uns mesos i, a principis del 2013, vaig contactar amb uns pocs excompanys –perquè la cosa dóna per al que dóna– per proposar-los recuperar el negoci, i els va semblar bé", relata Oscar Vaqué. Junt amb un altre extreballador de Móra d'Ebre, un de Falsat i un de Nonasp, fa un parell de mesos que van fer el pas i van constituir la cooperativa Alumínis Joma SCCL. Fan el mateix que abans i, fins i tot, fan servir el mateix taller, ja que han llogat una part de les antigues instal·lacions; però ho fan amb una implicació regenerada, repartida en quatre parts iguals. "Els començaments són peluts, però som optimistes", diu Vaqué.

nativa important en el món de la petita i mitjana empresa, donat que són una figura societària de limitació de la responsabilitat, però que tenen un funcionament democràtic que les fa molt adients per a formes d'associació entre treballadors", afegeix Abella. N'hi ha que s'han creat a la defensiva, per reflotar una empresa mercantil i evitar-ne la desaparició, però el grau de compromís dels nous propietaris treballadors els atorga una consistència especial. La capitalització de l'atur és una de les fórmules inicials més usuades, i també disposen de serveis en xarxa, com línies de finançament al marge de la banca tradicional.

FACILITATS En general, els moments de crisi són també moments d'oportunitats, de replantejament de valors, i l'economia social és una bo-

na eina per passar a l'acció. A més a més, l'arrancada d'una cooperativa requereix un procés administratiu senzill, sense un capital social mínim, i facilita l'autogestió i l'autoocupació. Els Serveis Territorials d'Empresa i Ocupació a l'Ebre impulsen ara un pla pilot per promoure l'emprenedoria i per crear noves oportunitats de negoci que revitalitzen el teixit productiu del territori. Tot just aquest divendres, dia 14 de juny, hi ha prevista la jornada *Emprenedoria social, una oportunitat per a les persones aturades*, al Centre d'Iniciatives Econòmiques de Flix.

Globalment, a les Terres de l'Ebre funcionen –incloses les agràries– 285 cooperatives, gairebé a l'alçada d'àrees amb molta més activitat econòmica com el Camp de Tarragona (291) o molt per sobre de la demarcació de Girona (240). ■